

SETMANARI CASTELLARENC

ANY VI :: NUM. 257
Castellar del Vallès - 28 gener 1938

Redacció, Administració i Impremta:
Puig de la Creu, 3

Número solt: 50 cèntims
Subscripció: 1'50 ptes. al mes.

Interrogant perllongat

Si posem en consideració els fets que van embolcallant els nostres dies, trobarem que tot abrigall és poc i per més que amunteguem il·lusions unes sobre les altres, de ben poca compatibilitat seran els gèneres, els quats, sempre se'ns apareixeran com tremoladissos vels que ni ens preserven les defallides del cor ni la seva transparència és prou per privar-nos o apartar del nostre esguard les ferotgies, que de no ésser humans, de no ésser una espècie que sembla talment tenir un marcat interès en fer prevaldre i repetir la història, segur que les mans i les ungles esqueixarien per sempre més aquests corinatsges que priven de la llum veritable a l'alco-va on confiadament els nostres cors somniem en un pervindre tot color de rosa.

De bon grat reproduiríem un paràgraf que fa prop de dues centúries que fou escrit, més el repetir coses d'aquelles que tot just insinuades hom sol exclamar: ja ho sabia; mai reconforta ni estimula als que anhelan els més bons auguris sempre voldrien que anessin refrescant el pensar i l'obrar. Més recordant que el voler fer memòria no ha estat mai un defecte ni molt menys una vulgar pedanteria, ens atrevirem desempolsar aquella visió que des del començament ve neguitejant-nos.

Xavier de Maistre, és el que en una de les seves ben treballades expansions literàries i per cert justes i precises, formà un breu però meditat diàleg: primerament és Pericles, que amb un to encaixat al seu saber declama en veu alta el que llegeix en un número del Monitor «que anunciava la decadència de les arts i de les ciències; veia savis il·lustres deixar llurs sublimes especulacions per inventar nous crims i tremolava sentit una allau de caníbals comparant-se als herois de la generosa Grècia, fent morir al patíbul, sense vergonya ni remordiment, vells venerables, dones i criatures, i cometent amb tota sang freda els crims més atroços i més inútils».

L'extasiat o visionari escolleix per emular al primer personatge a Plató, aquest que havia escoltat sense dir res, veient-la acabada de cop i volta i d'una manera tan inesperada, va prendre la paraula.

«Jo comprenc que els descobriments que han fet els vostres grans homes en totes les branques de la física siguin inútils a la medicina, i que mai no es podrà canviar el curs de la naturalesa sinó a costa de la vida dels homes; però no es podrà dir el mateix, sens dubte, de les recerques que s'han fet sobre la política. Els descobriments de Locke sobre la naturalesa de l'esperit humà, la invenció de la impremta, les acumulades observacions tretes de la història, tants llibres profunds com ha expandit la ciència àdhuc entre el poble, tantes de meravelles, en fi, sens dubte hauran contribuït a fer els homes millors, i aquella sàvia i feliç república que m'havia imaginat, i que en el segle en què vivia m'havia fet creure un somni irrealitzable, estic convençut que avui, al món, ja deu ésser un fet, no?»

Ara volgut amic, la interrogació queda pendent, nosaltres encara sobrevivim i únicament els que viuen i mesuren la vida amb criteri i creuen que la vida és el valor més positiu amb què ens ha abillat la naturalesa, són ben segur, els més indicats en respondre a la pregunta que per boca de Maistre, Plató, va deixar pendent entre els homes.

Aquest número
ha passat per la CENSURA

La Festa de l'Exèrcit

Per una disposició de les entitats superiors es celebrarà en aquesta localitat la festa en homenatge al nostre Exèrcit Popular, l'eficàcia i organització del qual, ha culminat a la victòria de Terol.

L'acte, organitzat per l'escola a qui se encomanat tal cosa, es celebrarà el pròxim diumenge, dia 30, a les deu del matí, en el Saló Popular d'Espectacles i al mateix hi assistiran tots els nois, les Autoritats locals i representacions dels Partits i Sindicals antifeixistes, que ja han estat invitats.

La conferència que ha de donar-se en el mateix, anirà a càrrec del Director de les escoles nacionals d'aquesta localitat, el qual glossarà sobre el tema: «Què és i què significa la nostra guerra; les primeres milícies populars; transformació d'aquestes en Exèrcit Regular, fent destacar aquelles figures de l'antic Exèrcit que permaneixen fidels al poble, Miaja, Rojo, Pozas, etc. i aquelles altres sorgides del poble en armes, com Lister, Mera, «El Campesino», etc.»

També s'enviaran telegrams de felicitació i adhesió a l'Exèrcit Popular, dirigits a l'Excel·lentíssim Senyor Ministre de Defensa, com a representació màxima del mateix.

TEMES D'AGRICULTURA

Plantes filamentosas o tèxtils

Després del lli, ja publicat el seu cultiu i tots els treballs, segueix a continuació el canem.

CULTIU. — El canem és anual com el lli i creix ràpidament. El terreny ha d'ésser tou i molt fons, però mai tenaç ni empedreït, perquè l'arrel tatx molt considerablement. El canem necessita per a la
(Acaba a la pàgina 4.)

PLANYS DE L'ANIMA EN EL FRONT DE GUERRA

III

LA LLETRA

Aquí en aquest allunyament que els homes-soldats, joves tots, sofrim, després del goig que sentim al garbellar amb el sedàs del pensament el viu record del temps passat, només ens queda l'alegria de les lletres que rebem.

De les lletres que vénen d'aquest bocí de terra cent voltes enyorat! I que tant si és dels pares amantíssims, de l'estimada que ens plora com de l'amic que els anys l'han salvat d'aquest exili, ens porten la gran joia d'ajuntar els nostres pensaments amb els pensaments dels éssers estimats.

Per això no és estrany, que quan la bicicleta del carter ja es veu venir pel camí que serpenteja les soques de les alzines que rodegen la nostra Comandància, tots els ulls dels homes s'encenguin com uns fanalets il·lusionats i els cors botin com cervatells encabritats. I és que seguint al carter, amb la mateixa embranzida que porta la seva bicicleta tots hi veiem el mateix interrogant.

De qui serà la lletra que tan segurs sabem que ens porta?

Tindrà l'envelop blanc o serà del color que distingeix de totes les demés les lletres de l'ainada?

I si el moment és de gran il·lusió i de ferma esperança, infinitat de vegades es converteix en una gran decepció i en un viu dolor que al cor s'aferra.

I és que el castellet color de rosa que havia bastit la nostra il·lusió, un cop llegits els noms dels afortunats que han rebut lletra, ha caigut enrunat.

Llavors a recobrar ànims per esperar demà!

I un dia amb el goig complert i l'altre amb la decepció burxant el cor, passen els dies aquests homes tristos que la guerra ha convertit en vertaders autòmats del destí.

Ningú tan bé com nosaltres per saber l'alegria i el consol que una lletra pot tancar dins del seu envelop!

Com estimem als que ens escriuen! Mai s'agafa tanta estimació per un ésser com després que veus que recordant-se de tu t'envia el consol de les seves lletres!

Barrejats amb els que les esperem amb l'ansia reflexada al rostre, n'hi han l'altres que saben que no en tindran mai perquè són solets al món.

Quinadoble desgràcia deu planar damunt d'ells! Desgràcia de no tenir en aquest món, on tant necessària és l'estimació per er-nos companyia, ningú que els pu-

gui ajudar a viure amb la seva estima vivint només per tu i desgràcia de veure's mancats de l'únic consol i alegria que nosaltres podem gaudir.

Perquè per sol que estiguis en el món mai deus sentir-te'n tant, com quan tan apartat de tothom et trobes!

Si fins ens sentim sols els que tenim pares, promesa i amics que ens estimen i ens esperen!

ALFONS GUBERN I CAMPRECIÓS

Sector del Pardo (Madrid).

Pensaments en vers

dins la prosa de la vida

El qui va pel món cantant
sense pena i sense glòria,
jo diria que és marxant
de trifolques sense història.

Quan més el món mirarem
més sentirem d'ell el fàstic;
res ens dirà que cantem
perquè tot va amb un elàstic.

Hi ha en la vida afany de viure
dins l'adulació dels vius:
l'oripell d'ells et fa lliure
de raspalls inofensius.

Una cua, dues cues...
tantes cues fa xinès;
si ets entre elles i no sues
és que el pèl ja t'hauran pres.

Ideal que vessa amor,
ideal gràvid de pena;
cada dia un bes traïdor
li renova la cadena.

El camí que fas de dia
no el facis a la nit:
el cor s'esborronaria
de tan dur-lo fora el pit.

Quan s'allunya el sentiment
i la consciència falla,
sols al cor hi ha faramalla
amb bafarades d'aiguardent.

Una cosa és predicar
i l'altra donar exemple:
molts volen saber nedar
i no veuen qui els contempla.

La política és la farsa
que millor ha escrit el món;
el poble fa de comparsa
sense veure el seu afront.

Una glòria—ens diu la història—
ha donat la volta al món:
viure menjant de memòria
el millor que hi ha en el Born.

Així ho féu l'immortal batlle
de Kok, poblet irlandès;
més la glòria ací no ratlla
si no es menja, almenys, per tres.

A. TOGORRES

Inquietuds

Als meus amics: Josep Calvet, Manuel Roviras, Ponç Marquès, Joaquim Bartrons, Antoni Vidal i Feliu Carreras.

Hem sentit les inquietuds del viure per la guerra que impera en la vida de la joventut, d'aquesta joventut desitjosa de fruit del seu temps més rubert d'esperances i d'alegries, com de totes les manifestacions vives que fan més lleugeres les nostres humanes passions.

Aquestes inquietuds no seran mai oblidades pels qui han tingut d'acomplir els deures imposats pel govern en els manaments que ell estableix per a la seva defensa.

Amb tot i no trobar-nos encara en aquestes greus circumstàncies, podem dir que coneixem, encara que transparentment, tota aquesta lluita, pels sacrificis que es viuen a la reraguarda.

Sacrificis abnegats, sinó tan exposats com en els front de guerra, però que porten al nostre ésser una sèrie de sentiments que meditats, són tan greus i aclapadors, que n'hi ha prou per deixar preveure com la vida amb quina manera l'hem viscuda, la vivim i l'estimem; quines coses són les que més es desitgen i més es volen. Això, recordant al mateix temps les anterioritats, sabem que cosa és la vida que dona coneixença de la verdadera tranquil·litat que avui és perduda per les lluites.

No són les necessitats de les llars, ni els tristos flagells que les embolcalla, el que vull exposar en aquestes ratlles, sinó, el sentiment de les ansietats dels qui ens han deixat i que tan de temps no els hem pogut veure.

El qui ha tingut amics, vertaders amics, el qui s'ha sentit en ells conviscut amb vertadera germanor, guiats per uns sagrats ideals i unes mateixes aficions característiques, la ploma és bona per descriure tots els bons records no

oblidats i tot allò que el pensament ens portaria; però, a la fi, per sentir molt més al nostre interior aquest neguit, aquesta enyorança que ens té apoderats i al mateix temps ens domina

Si pensem des dels primers temps que començà el moviment revolucionari, portat pels militars en el 19 de Juliol de 1936, sembla impossible que hagin passat els dies amb tants de sacrificis per aquest poble que ha vençut a casa seva la sublevació.

El 19 de Juliol de 1936, és una data històrica, com ho són els altres dies, jorns de lluites i de transtorns pels qui no han tingut l'esperit per les armes i per la guerra.

Amics meus, de principi ja tenim qui de tots nosaltres fou cridat pel servei al front d'Aragó. D'ell n'hem tingut cartes. Quines cartes! Cartes signades des del Carrascal, comentant la lluita, posant nostre ésser en esgarripança...

Més tard en despedírem un altre. No sabíem el seu destí quin fóra; fins que després de molts dies escrivia dient-nos: No us impacienteu, estic al sector del Centre.

Demanat més forces, cada dia la ciutat la vèiem més trista, diem-li sense alegria del jovent, desamparada

Joventut al front de guerra. ! i un altre amic se'n va de nosaltres. Quan tornarà? Ningú s'ho pensa, tampoc el seu destí. Fou portat a València: per Transmissions i Senyals, fins que un dia ens diu que és a Berja.

Tots van quedant dispersats per la península... Per aquesta Ibèria que està en guerra. En lluita. En sacrificis. Molts sacrificis.

Les lleves del 1937 són cridades; dos amics més en peu de guerra. Una guerra fatal. És guerra. Destrucció dels pobles, de les llars, de les famílies.

Sovintegen notícies de nostres amistats. L'un, que és muntanyenc i que tants jorns compartíem junts en nostres caminades i nostres recerques folklòriques, em diu que enyora la pau de les muntanyes, de les altures divinals i la veu de la gent nostrada; i els altres sardanistes, amics de la ciutat, que ens uníem nostres cors a la magnífica anella, escriuen que fa temps que no han sentit l'espiguet de la tenora i l'emoió sublim de la dansa, la nostra dansa. Més no vull pensar amb tot això, potser llagimeïaria altra vegada.

Dos companys marxaren i a les seves llars ens responen que són a Madrid, el Madrid heroic que viu els moments en tots els perills. En tenim conseqüències, un d'ells a l'hospital i avui després de molts mesos, encara s'hi troba; l'altre ha fet ingrés a la Companyia Motoritzada,

(acaba a la pàgina 4)

Galeria Literària

Records de la Catalunya medieval... records dels temps passats que foren d'ardidesa i joventut. Les llengües noves germinaven i treien esplet i l'esclavitut ignomínia del temps antic, quedava vençuda pel crit de llibertat.

Portem a nostra *Galeria Literària* fruits d'aquella època que la poesia la trobàvem en el cant popular. Dausa, Música i Poesia agermanades. La pietat i valentia donant se les mans en les esparses èpiques. Cants de guerra i cants de pietat, la cançó amorosa, el cant cortès de trobaires i trobadors; per carrers i places els joglars feien rotllo al so de la viola cantant gestes dels herois i els miracles dels sants més venerats de la comarca, la dansa rústega. Quants records! Records de les pedres modelades dels castells i monestirs romànics, rient a la llum de la bellesa tosca.

Catalunya medieval, formant una sola civilització amb terres provençals; la nostra llengua és una branca de la llengua d'oc de la Gàl·lia meridional; en el poema del Cid als catalans ens anomenen *francs*, diferenciant-nos així de l'Espanya occidental; amb l'ajuda dels reis francs batérem la gent mora del nostre territori; l'art dels trobadors entrà en terra catalana passant pel Rosselló Així, si trobem una poesia... una cançó autèntica d'aquell temps i de les terres germanes nostres, ens servirà d'exemple de com l'estil de la poesia... de la cançó nostra, perdura a través de les centúries.

Heus aquí una balada provençal del segle XII, que pel llenguatge, pel fons i forma, té notable sabor nostrada.

BALADA PROVENÇAL

Dansa-cançó popular

(segle XII)

A l'entrada del tems olar, eya,
per joya, recomençar, eya,
e per jélos irritar, eya,
vol la regina mostrar
que el es si amorosa.

A la via, a la via, jélos
laissaznos, laissaznos ballar
entre nos, entre nos.

El'a fait per tot mandar, eya,
non sia jusqu'a la mar, eya,
pincela ni bachalar, eya,
que tuit non vengan dançar
en la dança joyosa.

A la via, a la via, etc.

Qui donc la vezes dançar, eya,
e son gent cors deportar, eya,
ben pogra dir de vertat, eya,
que'l mon no n'haja sa par
la regina joyosa.

A la via, a la via, etc.

Aquesta llengua és l'anomenada *provençal* terme de què ens valem per entendre'ns i que és des de fa temps, el generalment admès, tot i que la Provença no fou pas de les primeres contrades a produir trobadors, se la conceixia també per *lingua occitana* (del Llenguadoc), *provençalès* i *llemosí* que és el nom amb el qual els nostres poetes la conegueren gairebé durant tot el període de llur producció

En els temps dels bons trobadors, les idees dominants eren un xic diferents. Però si és probable o cert, que la llengua de la poesia no s'ha dit mai catalana, s'han dit catalans molts pobles del Migdia de la França d'avui.

(Ve de la pàgina 3)

segons notícies estava bé; ara fa dies que no en sabem res, ni una sola carta tenim d'ell, ni una sola lletra...

I estem encara en guerra, dos anys en malestar i de tenir la ploma a les mans escrivint cartes pels fronts com a consol de les lluites. Els més joves són els que viuen les angoixes dels uns i dels altres, pensant que a ells també s'ls hi acosta.

1938 i una altra lleva cridada; un altre amic fora de nosaltres, està al peu del pic del Mulhacen — a Oficines — voltat de neus, volves blanques...

I ara quedem sols... ben sols. La mare està plorosa i el pare desesperat. Tribulació desolada. Fill únic, penseu que sóc vostre, ben vostre, estic al costat.

Aparteu-me dels neguits que m'envolten, però deixeu-me posar els llavis damunt vostre rostre que demana contacte amb l'abraç del que és tot amor filial.

Fatalitats que mai s'acostin; solament desitgem un jorn que lluny l'esperit de discòrdia, agermanats, aixequem branques d'olivera; fent manifest com símbol de pau a tots els pobles.

F. G. C.

TEMES D'AGRICULTURA

(acabament)

seva estratificació, un paratge d'alguna humitat; sinó és així, li mancaria regadiu. Els freqüents vents el perjudiquen. Quan més espessa sigui la sembra, major finura de bri s'obté (com el lli).

Els adobs que siguin molt adelantats. La calç i el guix és indispensable per a ell. També és bon adob vegetals enterrats en verd. I si fos possible, res millor que l'aigua fangosa de les basses.

El lli i el cànem són dues plantes d'una riquesa admirable, més si es manegen despreocupadament, llavors no.

Es guarda minucios en grana, en cultiu, en escollit de tronc per classes i maduració i en tot el demés; això costa minucios treball, però dóna resultats infal·libles, perquè el bo sempre troba eiximent i preu.

CHARACTERS.—De Xina (ara fa 25 anys) varen portar aquestes (les primeres) llavors per a cultivar a Espanya, que són: el comú de Xina, el gegant o de *pia-montès* i el mitjà dit *chang-hing*, que aquí a Catalunya l'anomenem *xanguin* i a la resta d'Espanya, *chansin* o *cànem xinès*.

Aquests cànems verds són centenaris, és a dir, que es suposa un segle de duració i de filança molt més grossa que els altres cànems diversos, excepte el de l'Àfrica. En Europa va començar-se a cultivar primer en el migdia de França, assolint un èxit admirable. Les soves dimen-

sions són diformes, puix el tronc assoleix a 8 metres i dóna un fil excel·lent, principalment a França.

La tribu de les *Estaquidees* és abundant en espècies indígenes; les següents han tingut ús racional o empíric en classe de medicaments i són: El Tarongil de Monte o Bord, *Melittis melissophyllum*; l'ortiga morta, *Lamium album*, així com les altres espècies, la *purpureum*, *loevigatum*, *orvala*, etc.; la cardíaca, *Leonurus cardíaca*; el càdem bastard, *Galeopsis tetrahit* i l'altra espècie *G. la danum*; l'herba de la feridura, *Stachys recta* i les altres espècies hirta, *intermitja* (catalana) *Silvatica*, germànica, etc.; la betònica, *Betonica officinalis*, el qual gènere refon-dreixen alguns moderns amb l'interior; el Marrubió, *Marrubium vulgare*; el marrubio negre, *Ballota nigra*; el gordallop (català), *Phomis fruticosa* i les altres espècies *Ph. herba venti*, *litchnitis*, etc.; aquesta última dita candilera perquè les seves fulles servien per fer blens i encara serveix contínuament i amb gran estimació cap al Nord d'Europa, perquè produeix fil de ble i cordill. I encara hi han moltes altres tribus o famílies.

El cultiu del cànem a Catalunya, és molt poc extens i no es cultiva perquè no es vol o no es pot, però en totes les coses és el començar-les. És a dir, que total manca valor o voluntat per a prosseguir l'explotació d'aquesta planta.

A Espanya ja fa anys que el cànem es cultiva, no perquè hi va néixer, sinó que els agricultors han volgut practicar-ho i d'aquest cultiu la formosa riquesa.

Totes les coses és començar-ho, que després ja s'arrela. Igualment serà a Catalunya.

AGUSTÍ RIFER VILA

AQUEST NÚMERO
HA PASSAT
PER LA CENSURA

JA ETS SUBSCRIPTOR DE «LA FARGA»?

NOTICIARI

FENOMEN ATMOSFERIC

El passat dimarts, de dos quarts de vuit del vespre a dos quarts de deu de la nit, poguérem contemplar una esplèndida aurora boreal que es dibuixava en el firmament amb una vermillor i uns raigs de llum que donava goig de veure, la qual abarcava una gran circumferència.

En els primers moments el veïnat estranyat ho contemplava i no faltaren els comentaris de tota mena i alguns que fins i tot s'ho miraven esglaiats.

Sabem que aquest fenomen atmosfèric fou registrat en els observatoris de quasi bé la major part d'Europa, en els quals fou visible també i segons els entesos en la matèria, a les nostres regions quasi bé no es presenta mai el fenomen, tota vegada que aquest és propi de les Regions Polars, a on s'hi produeix molt sovint.

EL TEMPS

Després de gaudir d'uns dies podem dir primaverals, sembla que el temps vol canviar-se, tota vegada que la temperatura ha tornat a refrescar-se un xic i les nuvolades sovintegen, com si cerquessin el moment oportú per ploure, que per cert convindria molt per a tot.

NAIXEMENTS

Dia 18.—Joan Tantià Prat, fill de Josep i de Josepa.

Dia 22.—Josep Alcaraz Poch, fill d'Antoni i de Maria.

L'enhorabona als pares i llurs familiars.

DEFUNCIONS

Dia 21.—Joaquim Rovira Trillas, de 81 anys, vidu.

Avui.—Rosa Prat Llobet, de 75 anys, vídua.

A tots els seus apenats familiars la nostra més expressiva condolença.